

Korpus jako slovník – počítačová lexikografie. **Slovníky založené na korpusech.**

Využití korpusu jako on-line slovníku. Práce s kolokacemi, nástroj Sketch engine - slovní profily.

Znáte přísloví?

Řekni mi, s kým se stýkáš, a já ti povím, jaký jsi.

*bezbřehý, bytelný, balamutit, cudný, horlivý, hvozd, chmurný, chrabrý, jihnout, **jímavý**, jízlivý, kasat se, kazajka, klání, **kloudný**, komolit, konejšit, lačný, láteřit, ledabylý, lomožit, lpět, mamon, malý, mimoděk, nedůtklivě, nejapný, niterný, okounět, osočit, ostýchavý, otálet, otrapa, perný, pohnutka, pokoutně, ponurý, pookřát, pověra, potutelný, proradný, prchlivý, **předpojatý**, pýřit se, rmoutit se, rozšafný, rusý, schlíplý, slídit, spílat, **srdnatý**, strádat, střenka, svérázný, svízel, **sudí, šev**, tklivý, trýznit, úděl, uhranout, unylý, úlisný, upejpat se, úporný, **úskali**, uštěpačný, útlocitný, vesměs, vzývat, záhy, zakabonit se, zakolisat, záladný, zášť, zesinat, zevrubný, zmerčit, zpupný, ztepilý.*

Význam slov uhadujeme podle kontextu. Relevantní kontext - kolokace lze měřit.

Vyhledejte v korpusu slova a sledujte, co vám o jejich významu napoví souvýskyt.

Co znamená slovo *zpupný*. Vyhledej v korpusu slovo *zpupný*. Použij Menu Kolokace/<1,1>.

Zvol řazení kolokátů na první pozici vpravo od KWIC MI-score (https://wiki.korpus.cz/doku.php/pojmy:asociacni_miry). Odpovídají takto seřazené kolokáty vlastnosti substancí, které jsou uvedeny v seznamu?

Lze vyzkoušet i řazení další.

Všimněme si víceznačnosti, rozdílů mezi slovotvorným a lexikálním významem, motivace různých lexikálních významů.

Co znamená slovo *sněhule*?

Co znamená slovo *hořčák*?

Co znamená slovo *svízel*?

Co znamená slovo *kloudný*?

Co znamená slovo *srdnatý*?

Vyzkoušejte

Sketch Engine

https://app.sketchengine.eu/#dashboard?corpname=preloaded%2Fcstent17_mj2

(Institucionální připojení přes učo/sek. heslo)

<https://www.sketchengine.eu/bibliography-of-sketch-engine/>

(k citacím)

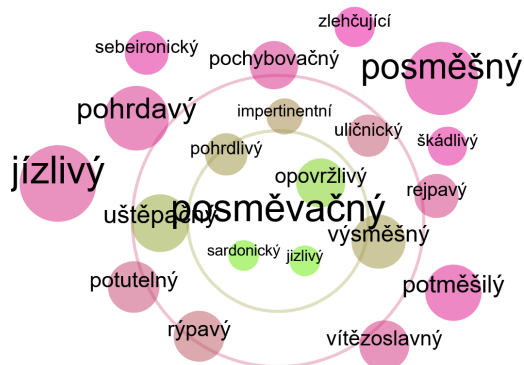
Thesaurus/Word Cloud)

Word Sketch

(podívejte se na konkordance u jednotlivých profilů)

Funkce Word Sketch difference

Porovnej slova významově blízka, přičemž významovou blízkost lze chápat na různě, a sleduj, v čem se shodují a v čem se liší.

Jak se od sebe liší adjektiva *potutelný* a *rýpavý*?

Jak se od sebe liší adjektiva *uličnický* a *škádlivý*?

Jak se od sebe liší adjektiva *uštěpačný* a *vítězoslavný*?

nouns modified by "potutelný/rýpavý"			
úsměv	1,577	0	...
úšklebek	40	0	...
úsměšek	9	0	...
usmívání	5	0	...
pochechtávání	5	0	...
usměv	5	0	...
narážka	6	12	...
poznámka	6	348	...
žurnalista	0	7	...
anonym	0	11	...
poznáměčka	0	5	...
otázečka	0	6	...

Kromě lexikografie lze nástroje využít i např. ve výuce zaměřené na rozvoj slovní zásoby, ať už se chceme prohloubit v rodném, nebo v cizím jazyce.

<https://www.sketchengine.eu/skell/>

<https://trek.korpus.cz/index.php>

Vyzkoušejte nástroje

Úkol

Najděte pomocí nástroje Thesaurus slova blízká k 5 slovům , která si vyberete z následujícího seznamu. Vyberte z word cloudu dvojici slov, u níž se domníváte, že nejsou zcela volně zaměnitelná v kontextu a pomocí nástroje Sketch Engine uveďte kontexty, které vaši intuici podporují.

Popište principy, na nichž nástroj pracuje a citujte relevantní literaturu.

Pokud nástroj nebude mít k vámi zvolenému slovu relevantní data, podívejte se na ně do korpusu synv11 (Kontext) zobrazte kolokace. Poté se pokuste najít relevantní kolokace v korpusu csTenTen. Uvažujte nad příčinami, které vedou k selhání nástroje v konkrétním případě.

bezbřehý, bytelný, cudný, horlivý, chmurný, chrabrý, jízlivý, lačný, ledabylý, mdlý, nedůtklivý, nejapný, niterný, ostýchavý, perný, ponurý, potutelný, proradný, prchlivý, rozšafný, rusý, schlíplý, svérázný, tklivý, unylý, úlisný, úporný, uštěpačný, útlocitný, záludný, zevrubný, ztepilý.